

Fənn sillabusu

İxtisas: 050504 – Ekologiya

Fakültə: Təbiyyat

Kafedra: "Fizika, kimya və biologiya".

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Coğrafi ekologiya

Fənn proqramı: (Proqram: Fizika, kimya və biologiya". kafedrasının 14.09.2024-cü il tarixli (Protokol №01) iclasında müzakirə olunub məqsədəuyğun hesab edilmişdir.

Kodu: İF-B08

Tədris ili: III (2025-2026). Semestr: V

Tədris yükü cəmi: 120 saat: Auditoriya saati: 45 (30 saat mühazirə, 15 saat seminar)

Təhsilalma forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 4 kredit

Saat: Hər həftənin II günləri saat 08³⁰ -10⁰⁵-dək. alt həftələr III günləri saat 12²⁰ -13⁵⁵-dək

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Günay Məmmədova, müəllim

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., H.Z.Tağıyev, 3 saylı korpus.

Məsləhət saati: IV gün saat 08³⁰ -10⁰⁵-dək.

E-mail ünvanı: gunu.mamedova.91@mail.ru

III. Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas:

1. Bəhərçi T, Mehdiyeva V, Sadıqov N. Azərbaycan Respublikasının ekoloji-coğrafi problemləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri: monoqrafiya / Bakı: Gənclik, 2013.- 250s.
2. Göyçaylı Ş.Y. Coğrafi ekologiyanın əsasları. Dərs vəsaiti. Bakı, "MBM" nəşriyyatı – 2010, 407 s.
3. Məmmədov Q.Ş, Xəlilov M.Y. Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi. Dərs vəsaiti. Bakı, "Elm" nəşriyyatı – 2005, 880 s.
4. Xəlilov T. Ekologiya və ətraf mühiti mühafizənin əsasları. Dərs vəsaiti. Bakı, "MBM-R" nəşriyyatı – 2009, 232 s.

Əlavə

5. Məmmədov Q.Ş. Xəlilov M.Y. Ekoloqların məlumat kitabı. Məlumat kitabı. Bakı, "Elm" nəşriyyatı – 2003, 516 s.
6. Göyçaylı Ş.Y. Coğrafiya və coğrafi ekologiyanın problemləri. Monoqrafiya. Bakı, "Ulu" nəşriyyatı – 2004. 268 s.

IV. Perekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən hər hansı fənnin tədrisi vacib deyildir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda digər ekoloji fənlərin də tədris olunması əhəmiyyətlidir.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi:

Coğrafi ekologiya kursu "Ekologiya" istiqaməti üzrə mütəxəssislərin hazırlanmasında tədris olunan fənlərdən biridir. Coğrafi ekologiya təbiət-əhali-istehsal sistemlərinin daxili və

sistemlararası əlaqələrindən, onların ərazi birliklərindən bəhs edir. Başqa ekoloji fənlərdən fərqli olaraq coğrafi ekologiya çox mürəkkəb sistemləri və prosesləri əhatə edir. Təsadüfi deyildir ki, tədqiqat obyektinin və problemlərinin mürəkkəbliyinə görə onu fəlsəfə elmi ilə müqayisə edirlər. Nəzərə almaq lazımdır ki, coğrafi ekologiya ətraf mühitin strukturlarından, onlar arasındakı qarşılıqlı əlaqələrin qanunauyğunluqlarından və ziddiyyətlərindən bəhs etdiyinə görə həmin elm sahəsi maddi aləm haqqında bilikləri zənginləşdirir. Məhz həmin cəhətinə görə coğrafi ekologiya vasitəsi ilə fəlsəfi anlayışlara və dünyagörüşlərə xeyli aydınlıq gətirilir. Predmetinin zənginliyinə, problemlərin əhatə dairəsinə görə coğrafi ekologiyani bəzi ədəbiyyatlarda qlobal ekologiya da adlandırırlar.

Kursun məqsədi: Yer kürəsində ətraf mühitin ekoloji mahiyyətini təsvir etməkdən, həmin sahədə ekoloji proseslərin qanunauyğunluğunu izah etməkdən, eləcə də, quru, atmosfer, okean suları arasındakı əlaqələrin ekoloji proseslərə təsirini şərh etməkdən ibarətdir.

Eyni zamanda ekoloji proseslərin genetik mahiyyətini, eləcə də müasir dövrdə qlobal, regional, lokal, ekoloji mahiyyətləri acmaqdan, ekoloji proseslərin gələcək məzmunu haqqında açıqlamaları təsvir etməkdən ibarətdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə, 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Əgər fənn üzrə həm seminar və həm də laboratoriya varsa onda 10 bal seminara, 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

Qiymət meyarları aşağıdakıdır:

10 bal – tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

9 bal – tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun məzmununu açır.

8 bal – tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir.

7 bal – tələbə keçilmiş materialı yaxşı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir.

6 bal – tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

5 bal – tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

4 bal – tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir.

3 bal – tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırmağı bacarmır.

1 – 2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

0 bal – suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B

3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	0-50	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə universitetin daxili nizam – intizam qaydalarını pozduqda onun haqqında əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 30 saat, seminar 15 saat, Cəmi 45 saat

1. Mühazirə məşğələsi.

№	Keçirilən mühazirə və seminar mövzuların məzmunu	Saat		Tarix	
		mü h.	sem.	mü h	sem
1	2	3	4	5	6
1.	Mövzu 1: Coğrafi ekologiyanın predmeti və tədqiqat obyekti. Ekoloji anlayışların və ideyaların yaranma mərhələləri. Plan: 1. Coğrafi ekologiyanın predmeti və tədqiqat obyekti. 2. Ekoloji anlayışların və ideyaların yaranma mərhələləri. 3. Canlı aləmin ətraf mühitdən asılılığının tədqiqi və təkamül təliminin ekologiyanın formalaşmasındakı rolu. 4. XIX–XX əsrlərdə ekoloji meyillərin və elmi məktəblərin yaranması, ekocoğrafi strukturların təşəkkülü. 5. Azərbaycanda ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində elmi nailiyyətlər və praktiki tədbirlər. 6. XX əsrdə elmlərin ekologiyalaşdırılması və coğrafi ekologiyanın inkişaf perspektivləri. Mənbə: 1, 2, 3 və s.	2	2		
2.	Mövzu 2: Yer kürəsinin planetar xassələrinin və hərəkətinin ekoloji xüsusiyyətləri. Plan: 1. Yer kürəsinin planetar xassələri və onların ekoloji əhəmiyyəti. 2. Yer in öz oxu və Günəş ətrafında hərəkətinin ekoloji proseslərə təsiri. 3. Geodinamik proseslərin (tektonik hərəkətlər, vulkanizm, seysmiklik) ekoloji xüsusiyyətləri və nəticələri. 4. Planetar miqyaslı təbii proseslərin biosfer və insan fəaliyyəti ilə qarşılıqlı əlaqəsi. Mənbə: 1, 2, 3 və s.	2			
3.	Mövzu 3: Qurunun və Dünya okeanının qarşılıqlı əlaqələrinin ekoloji xüsusiyyətləri. Plan: 1. Dünya okeanının ümumi səciyyəsi və ekoloji əhəmiyyəti. 2. Okean axınları və istilik balansının materiklərin iqliminə təsiri. 3. Okeanların kimyəvi tərkibi və biosferə təsiri. 4. Qurunun və okean ekosistemlərinin qarşılıqlı əlaqəsi və maddələr dövrəsinin rolu. 5. Okean mühitinin çirklənməsi və ekoloji təhlükələr.	2	2		

	Mənbə: 1, 2, 3 və s.				
4.	Mövzu 4: Günəş radiasiyası və ümumplanetar iqlim amillərinin təbii proseslərə təsiri, onların ekoloji nəticələri. Plan: 1. Günəş radiasiyasının biosfer proseslərinə təsiri. 2. Kosmik və Günəş fəallığının ekosistemlərdə yaratdığı ekoloji nəticələr. 3. Ümumplanetar iqlim amilləri və qlobal iqlim dəyişikliklərinin səbəbləri. 4. Qlobal iqlim dəyişikliklərinin təbii sistemlər və insan fəaliyyəti üçün nəticələri. 5. Antropogen təsirlərin qlobal təbii proseslərə və iqlimə təsiri. 6. İqlim dəyişikliklərinin qarşısının alınması və uyğunlaşma strategiyaları. Mənbə: 1, 2, 3 və s.	2	2		
5.	Mövzu 5: Yer qabığının strukturu, yerləşməsinin qanunauyğunluqları və geokimyəvi-ekoloji xüsusiyyətləri. Plan: 1. Yer qabığının strukturu və geoloji xüsusiyyətləri. 2. Yer qabığının yerləşməsinin geodinamik qanunauyğunluqları. 3. Mineral resursların geoloji yayılma xüsusiyyətləri və ekoloji proseslərdə yeri. 4. Yer qabığında geokimyəvi proseslər və onların ekoloji əhəmiyyəti. 5. İnsanın geokimyəvi fəaliyyətinin Yer qabığına və ətraf mühitə ekoloji təsirləri. Mənbə: 1, 2, 3 və s.	2	2		
6.	Mövzu 6: Coğrafi təbəqənin bütövlüyü və təbii kontrastlığının ekoloji xüsusiyyətləri. Plan: 1. Coğrafi təbəqə anlayışı və onun ekoloji xüsusiyyətləri. 2. Coğrafi təbəqənin bütövlüyü və təbii kontrastlığının ekoloji proseslərə təsiri. 3. Coğrafi təbəqədə maddələr və enerji dövrəsinin ekoloji qanunauyğunluqları. 4. Coğrafi təbəqənin ritmikliyi və fasiləsiz inkişafının ekoloji nəticələri. Mənbə: 1, 2, 3 və s.	2			
7.	Mövzu 7: Torpağın təbii şərait və biosferdə yeri, onun ekoloji xüsusiyyətləri. Plan: 1. Torpaq və onun əsas morfoloji-fiziki xüsusiyyətləri. 2. Torpaq örtüyünün Yer kürəsində yayılma qanunauyğunluqları və ekoloji amillərlə əlaqəsi. 3. Torpağın biosferdə rolu və maddə-enerji mübadiləsində iştirakı. 4. Torpağın ekoloji funksiyaları və mühafizə zərurəti. Mənbə: 1, 2, 3 və s.	2	2		
8.	Mövzu 8: Yer kürəsində suyun əhəmiyyəti və hidroekoloji xüsusiyyətləri. Plan: 1. Hidrosferin yaranması və ekoloji proseslərin nizamlanmasında	2			

	rolu. 2. Suyun həyati əhəmiyyəti, fiziki-kimyəvi xassələri və bioloji funksiyaları. 3. Hidrosfer və atmosfer arasındakı qarşılıqlı əlaqələrin ekoloji nəticələri. 4. Suyun qlobal miqyasda yayılması, istifadə sahələri və idarə olunması. 5. Suyun qlobal ekoloji xassələri və iqlim proseslərində rolu. Mənbə: 1, 2, 3 və s.				
9.	Mövzu 9: Biosfer və onun ekocoğrafi xüsusiyyətləri. Plan: 1. Biosfer, onun təkamülü və əsas ekoloji prosesləri. 2. Biosferin strukturu, funksional və ekocoğrafi xüsusiyyətləri. 3. Kosmos–Yer qarşılıqlı təsirlərinin biosferə ekoloji təsiri. 4. Canlı maddənin kosmoplanetar təkamüldə rolu və biosferin davamlılığında əhəmiyyəti. Mənbə: 1, 2, 3 və s.	2			
10.	Mövzu 10: Landşaftların biosferdə rolu və ekoloji xüsusiyyətləri. Plan: 1. Landşaft anlayışı, onun morfoloji strukturu və əsas xüsusiyyətləri. 2. Landşaftların biosferdə rolu və ekosistemlərlə qarşılıqlı əlaqəsi. 3. Landşaft dinamikasının ekoloji nəticələri və davamlılıq problemləri. 4. Landşaftların genezisi, formalaşma mərhələləri və ekoloji xüsusiyyətləri. 5. Landşaftların geokimyəvi xüsusiyyətləri, onların təsnifatı və ekoloji əhəmiyyəti. 6. Landşaftın etnogenetik proseslərdə və passionarlığın formalaşmasında rolu. Mənbə: 1, 2, 3 və s.	2	2		
11.	Mövzu 11: Coğrafi ekologiyada insanın yeri. İnsan fəaliyyətində təbii şəraitin rolu və əhəmiyyəti. Plan: 1. İnsanın həyat mühitinin coğrafi mahiyyəti və onun məkan sərhədləri. 2. İnsanın həyat mühitinin ekocoğrafi baxımdan qiymətləndirilməsi. 3. İnsan cəmiyyətinin formalaşmasında və inkişafında coğrafi mühitin rolu. 4. Dünya əhalisinin artım zərurəti və demoqrafik inkişaf mərhələləri. 5. Əhali artımının ekocoğrafi xüsusiyyətləri və onun tənzimlənməsi yolları. Mənbə: 1, 2, 3 və s.	2	2		
12.	Mövzu 12: Antropoekosistemlərin yaranması və insanın mühitə uyğunlaşması. Plan: 1. Antropoekosistemlərin formalaşma mərhələləri və əsas	2			

	xüsusiyyətləri. 2. Antropoekosistemlərin strukturu və komponentləri. 3. Antropoekosistemlərin ətraf mühitin formalaşmasında rolu. 4. Antropoekosistemlərin optimallaşdırılması və dayanıqlı inkişaf problemləri. Mənbə: 1, 2, 3 və s.				
13.	Mövzu 13: Noosfera – texnosferanın mahiyyəti və ekoloji problemləri, Plan: 1. Noosfera və texnosferanın mahiyyəti. 2. Canlı və cansız aləmin noosferanın formalaşmasındakı rolu. 3. Müasir dövrdə noosferə münasibət. 4. Texnosferanın ekoloji problemləri. 5. Noosferanın tədqiqi və qorunmasında beynəlxalq təşkilatların rolu. Mənbə: 1, 2, 3 və s.	2			
14.	Mövzu 14: Təbiət və cəmiyyətin tarazlı inkişafının ətraf mühitin mühafizəsində rolu. Plan: 1. Coğrafi mühitdə təbii və antropogen dəyişikliklərin yaranma xüsusiyyətləri. 2. Təbii və ictimai məhsuldar qüvvələrin coğrafi mühitdə rolu və ekoloji əhəmiyyəti. 3. Urbanizasiya, təbii ehtiyatlardan istifadə və ekoloji tarazlıq problemləri. 4. Təbiət və cəmiyyətin qarşılıqlı təsirlərinin ekoloji xüsusiyyətləri və ətraf mühitin mühafizəsində rolu. Mənbə: 1, 2, 3 və s	2	1		
15.	Mövzu 15: Coğrafi ekologiyada sistemli yanaşma və onun idarəetmədə əhəmiyyəti. Plan: 1. Sistemli yanaşmanın mahiyyəti və əsas anlayışları. 2. Coğrafi-ekoloji sistemlərin strukturu və funksional xüsusiyyətləri. 3. Sistemlərin qradasiyası, dəyişkənliyi və qarşılıqlı təsirləri. 4. Sistemli yanaşmanın idarəetmədə və ətraf mühitin qorunmasında rolu. Mənbə: 1, 2, 3 və s.	2			
Cəmi:		30	15		

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Tələblər:

Kursu tədris etdikdən sonra tələbələr:

- Yer kürəsinin planetar xassələrinin və hərəkətinin ekoloji xüsusiyyətlərini anlama bilməlidirlər;
- Coğrafi ekologiyanın əsas anlayışlarını və prinsiplərini nəzəri səviyyədə başa düşməlidirlər;

- Təbii-coğrafi amillərlə antropogen təsirlər arasındakı qarşılıqlı əlaqələri təhlil etməyi bilməli;
- Xəritə əsaslı (GIS) məlumatlardan istifadə etməyi bacarmalı;
- Ekoloji problemlərin regional fərqliliklərini izah etməli;
- Ərazi üzrə ekoloji tarazlığın pozulması halları və onların coğrafi təsnifatını bilməli;

Tapşırıqlar:

- Maddələr dövrəsinə okeanın rolu barədə qrafik və cədvəllər təqdim etmək.
- Azərbaycanın su ehtiyatlarının bölgüsü və problemləri üzrə cədvəl və qrafik tərtib etməli.
- Torpaqların degradasiyası və onun qarşısının alınması yollarının planını hazırlamaq.
- Tədqiqat nəticələrini elmi hesabat və ya təqdimat şəklində təqdim etmək.
- İnsanın geokimyəvi və onun ekoloji nəticələrini qiymətləndirmək.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

“Coğrafi ekologiya” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN) aşağıdakılardır:

FTN 1: Ekocoğrafi proseslərin kosmik, planetar xüsusiyyətlərini şərh edir.

FTN 2: Ekocoğrafi proseslərin regional, lokal xüsusiyyətlərini və əlaqələrini şərh edir.

FTN 3: Ekosistemlərin funksiyasını, dinamikliyini, geokimyəvi, geofiziki xassələrini izah edir.

FTN 4: Ekosistemlərin cəmiyyətə yararlığının optimallıq dərəcələrini şərh edir.

FTN 5: Müasir ekologiya və fundamental bioekologiya əsaslarını, canlı maddənin bəşəriyyətə rolunu izah edir.

FTN 6: Ekosistemlərin ekologiyası, onların dinamikası və qarşılıqlı münasibətlərini şərh edir.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrlərinin öyrənilməsi:

XIV: Kollektiv sualları:

I Kollektiv sualları

1. Coğrafi ekologiya predmeti və tədqiqat obyekti.
2. XX əsrdə elmlərin ekologiyalaşdırılması və coğrafi ekologiya inkişaf perspektivləri.
3. Yerin öz oxu və Günəş ətrafında hərəkətinin ekoloji proseslərə təsiri.
4. Geodinamik proseslərin (tektonik hərəkətlər, vulkanizm, seysmiklik) ekoloji xüsusiyyətləri və nəticələri.
5. Dünya okeanının ümumi səciyyəsi və ekoloji əhəmiyyəti
6. Okean mühitinin çirklənməsi və ekoloji təhlükələr
7. Qlobal iqlim dəyişikliklərinin təbii sistemlər və insan fəaliyyəti üçün nəticələri.
8. İqlim dəyişikliklərinin qarşısının alınması və uyğunlaşma strategiyaları.
9. Yer qabığının strukturu və geoloji xüsusiyyətləri.
10. İnsanın geokimyəvi fəaliyyətinin Yer qabığına və ətraf mühitə ekoloji təsirləri.

II Kollektiv sualları

1. Coğrafi təbəqə anlayışı və onun ekoloji xüsusiyyətləri.
2. Coğrafi təbəqənin ritmikliyi və fasiləsiz inkişafının ekoloji nəticələri.
3. Torpaq örtüyünün Yer kürəsində yayılma qanunauyğunluqları və ekoloji amillərlə əlaqəsi.
4. Torpağın ekoloji funksiyaları və mühafizə zərurəti.

5. Hidrosferin yaranması və ekoloji proseslərin nizamlanmasında rolu.
6. Suyun həyatı əhəmiyyəti, fiziki-kimyəvi xassələri və bioloji funksiyaları.
7. Biosfer, onun təkamülü və əsas ekoloji prosesləri.
8. Biosferin strukturu, funksional və ekocoğrafi xüsusiyyətləri.
9. Landşaftların biosferdə rolu və ekosistemlərlə qarşılıqlı əlaqəsi.
10. Landşaft dinamikasının ekoloji nəticələri və davamlılıq problemləri.

XV. Coğrafi ekologiya fənnindən imtahan sualları:

11. Coğrafi təbəqə anlayışı və onun ekoloji xüsusiyyətləri.
12. Coğrafi təbəqənin ritmikliyi və fasiləsiz inkişafının ekoloji nəticələri.
13. Torpaq örtüyünün Yer kürəsində yayılma qanunauyğunluqları və ekoloji amillərlə əlaqəsi.
14. Torpağın ekoloji funksiyaları və mühafizə zərurəti.
15. Hidrosferin yaranması və ekoloji proseslərin nizamlanmasında rolu.
16. Suyun həyatı əhəmiyyəti, fiziki-kimyəvi xassələri və bioloji funksiyaları.
17. Biosfer, onun təkamülü və əsas ekoloji prosesləri.
18. Biosferin strukturu, funksional və ekocoğrafi xüsusiyyətləri.
19. Landşaftların biosferdə rolu və ekosistemlərlə qarşılıqlı əlaqəsi.
20. Landşaft dinamikasının ekoloji nəticələri və davamlılıq problemləri.

XV. Coğrafi ekologiya fənnindən imtahan sualları:

1. Coğrafi ekologiyanın predmeti və tədqiqat obyekti.
2. Azərbaycanda ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində elmi nailiyyətlər və praktiki tədbirlər.
3. XX əsrdə elmlərin ekologiyalaşdırılması və coğrafi ekologiyanın inkişaf perspektivləri.
4. Yerin öz oxu və Günəş ətrafında hərəkətinin ekoloji proseslərə təsiri.
5. Geodinamik proseslərin (tektonik hərəkətlər, vulkanizm, seysmiklik) ekoloji xüsusiyyətləri və nəticələri.
6. Dünya okeanının ümumi səciyyəsi və ekoloji əhəmiyyəti.
7. Okean axınları və istilik balansının materiklərin iqliminə təsiri.
8. Okeanların kimyəvi tərkibi və biosferə təsiri.
9. Okean mühitinin çirklənməsi və ekoloji təhlükələr.
10. Kosmik və Günəş fəallığının ekosistemlərdə yaratdığı ekoloji nəticələr.
11. İqlim dəyişikliklərinin qarşısının alınması və uyğunlaşma strategiyaları.
12. Yer qabığının strukturu və geoloji xüsusiyyətləri.
13. Mineral resursların geoloji yayılma xüsusiyyətləri və ekoloji proseslərdə yeri.
14. İnsanın geokimyəvi fəaliyyətinin Yer qabığına və ətraf mühitə ekoloji təsirləri.
15. Coğrafi təbəqə anlayışı və onun ekoloji xüsusiyyətləri.
16. Coğrafi təbəqənin bütövlüyü və təbii kontrastlığının ekoloji proseslərə təsiri.
17. Coğrafi təbəqənin ritmikliyi və fasiləsiz inkişafının ekoloji nəticələri.
18. Torpaq örtüyünün Yer kürəsində yayılma qanunauyğunluqları və ekoloji amillərlə əlaqəsi.
19. Torpağın biosferdə rolu və maddə–enerji mübadiləsində iştirakı.
20. Hidrosferin yaranması və ekoloji proseslərin nizamlanmasında rolu.
21. Suyun həyatı əhəmiyyəti, fiziki-kimyəvi xassələri və bioloji funksiyaları.
22. Biosferin strukturu, funksional və ekocoğrafi xüsusiyyətləri.
23. Kosmos–Yer qarşılıqlı təsirlərinin biosferə ekoloji təsiri.
24. Landşaft anlayışı, onun morfoloji strukturu və əsas xüsusiyyətləri.
25. Landşaftların biosferdə rolu və ekosistemlərlə qarşılıqlı əlaqəsi.

26. Landşaft dinamikasının ekoloji nəticələri və davamlılıq problemləri.
27. İnsan cəmiyyətinin formalaşmasında və inkişafında coğrafi mühitin rolu.
28. Dünya əhalisinin artım zərurəti və demoqrafik inkişaf mərhələləri.
29. Əhali artımının ekocoğrafi xüsusiyyətləri və onun tənzimlənməsi yolları.
30. Antropoekosistemlərin strukturu və komponentləri.
31. Antropoekosistemlərin ətraf mühitin formalaşmasında rolu.
32. Noosfera və texnosferanın mahiyyəti.
33. Müasir dövrdə noosferə münasibət.
34. Texnosferanın ekoloji problemləri.
35. Noosferanın tədqiqi və qorunmasında beynəlxalq təşkilatların rolu.
36. Coğrafi mühitdə təbii və antropogen dəyişikliklərin yaranma xüsusiyyətləri.
37. Urbanizasiya, təbii ehtiyatlardan istifadə və ekoloji tarazlıq problemləri.
38. Sistemli yanaşmanın mahiyyəti və əsas anlayışları.
39. Coğrafi-ekoloji sistemlərin strukturu və funksional xüsusiyyətləri.
40. Sistemli yanaşmanın idarəetmədə və ətraf mühitin qorunmasında rolu.

İF-B08-Coğrafi ekologiya fənninin sillabusu 050504 "Ekologiya" ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Fizika, kimya və biologiya". kafedrasının 10 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında müzakirə edilərək təsdiq olunmuşdur. (Protokol №01).

Fənn müəllimi:

Kafedra müdiri v.i.e:

m. G. Q. Məmmədova

r.ü.f.d., dos.N.C. Paşayev